

2. Balkanlar ve Ortadoğu Ülkeleri Denetim ve Muhasebe Tarihi Konferansının Ardından

Prof. Dr. Oktay GÜVEMLİ

Konferans Başkanı

Özet

2. Balkanlar ve Ortadoğu Ülkeleri Denetim ve Muhasebe Tarihi Konferansı, 15-18 Eylül 2010 tarihleri arasında, Trakya Üniversitesi'nin önemli katkı ve destekleri ile İstanbul'da yapılmıştır. Konferansa 37 ülke delegesi katılmış, katılanlar sayısı 144'ü yurt dışından olmak üzere 471'i bulmuştur. Konferansta 89'u yurt dışından olmak üzere 185 bildiri tartışılmıştır.

MUFAD'ın son yıllarda üç uluslararası aktivitesi olmuştur. Bunlardan ilki 2007 yılında Edirne'de yapılan Balkan Ülkeleri Muhasebe ve Denetim Konferansı (1.BMAC) dır. İkincisi 2008 yılında İstanbul'da yapılan 12. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi (12.WCAH) dir. Üçüncüsü de bu konferanstır. MUFAD, bu aktiviteler boyunca, Balkanlar ve Ortadoğu ülkelerinde ve batı ülkelerinde bir çok kurum ve akademisyenle işbirliği yapmıştır. Bu üç aktiviteye, Balkan ülkelerinin ilgisi giderek azalmıştır. Buna karşılık Ortadoğu ülkelerinin ilgisi giderek artış göstermiştir. Orta Asya ülkelerinden de giderek daha fazla katılım olduğu gözlenmiştir. Türkiye üniversitelerinde görev yapan öğretim üye ve yardımcıları tüm aktivitelerde geniş ölçüde yer almışlar ve bu uluslararası aktivitelere büyük destek vermişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe, denetim, muhasebe tarihi, uluslararası konferans.

JEL Sınıflandırması: M41, M42.

Abstract (After the 2nd the Balkans and Middle East Countries Auditing and Accounting History Conference [2nd BMAC])

2. Balkans and Middle East Countries International Conference on Auditing and Accounting History was held in Istanbul between September 15-18, 2010 with the considerable assistance and support of the Trakya University. Total number of participants was 464. 37 of them were country representatives and total number of foreign participants was 144. Total number of the submitted papers was 185, and 80 of them were from foreign countries.

MUFAD (AAFA) established three international activities in the recent years. First of them was the Balkan Countries Accounting and Auditing Conference (1.BMAC) held in Edirne in 2007. The second one was the 12. World Congresses of Accounting Historians held in Istanbul in 2008. This was the third one. Throughout these conferences Mufad (AAFA) cooperated with many corporations and academicians of the western countries, Balkans and the Middle East countries. The interest of the Balkan countries on these conferences is in a decline. On the other hand, it is observed that the interest of the Middle East countries is in an increase. We see another increase from the Central Asia countries as well. Turkish faculty members have participated and supported these international activities in a great extent.

Key Words: Accounting, auditing, accounting history, international conference.

JEL Classification: M41, M42.

1. Giriş

Balkanlar ve Ortadoğu Ülkeleri Muhasebe Konferansı (BMAC) değişen ihtiyaçlara göre muhasebenin çeşitli konuları ele alınarak yapılmaktadır. 7-9 Mart 2007 tarihinde Trakya Üniversitesi ile birlikte Edirne'de yapılan konferansın adı Dene-tim ve Muhasebe idi. 2008 Yılında MUFAD tarafından yapılan dünya kongresinin adı ise, 12. Dünya Muhasebe Tarihcileri Kongresi idi. Bu kongre ile muhasebe tarihi gündeme geldiği için, 2010 BMAC konferansına muhasebe tarihi konusu eklenmiştir. Ayrıca bu konferansta kimi yenilikler de gündeme getirilmiştir. Bunlar arasında Türkiye'de ilk kez işletme tarihi paneli gündeme getirilmiş, bölge ülkelerini teşvik etmek amacı ile 8 ülkenin (Anadolu, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti ile 11) kayıt kültürü özel oturumlarına yer verilmiştir. Bir de yolsuzluk ve ekonomik krizlerde muhasebenin eksiklerini tespit amacı ile Accounting and new labor process adı ile sempozyum programa konulmuştur. Çağdaş konferanslarda uygulanan bu çeşitlendirme, organize edilen bölgesel konferansın renklendirilmesi amacı ile yapılmıştır.

2. Balkanlar ve Ortadoğu Muhasebe Konferansları'nın Dünya Uygulamalarındaki Yeri

Bilindiği gibi dünyanın en büyük muhasebe mesleği toplantıları İFAC (*International Federation of Accountants*) tarafından *dünya muhasebe kongreleri* adı ile yapılmaktadır. Bu kongrelerin onyedincisi 2006'da İstanbul'da yapılmıştı. 18. Kongre ise, 8-11 Kasım 2010 tarihlerinde Malezya'da yapılacaktır. Bu Kongre dört yılda bir yapılmaktadır.

IAAER (*International Association for Accounting Educators and Researchers*)'ın

eğitim amaçlı kongresi, IFAC aktivitesi ile birlikte dört yılda bir yapılmakta olup, 11. Kongrenin 4 – 6 Kasım 2010 tarihinde Singapur'da yapılacağı açıklanmıştır.

Avrupa'da, *European Accounting Association*'ın (EAA) etkinlikleri yıllık kongreler şeklinde yapılmaktadır. Bu kongrelerin otuzüçüncüsü 2010 Mayıs ayında İstanbul'da yapılmıştır. 34. Kongrenin 19-21 Nisan 2011 tarihlerinde Roma'da yapılacağı anlaşılmaktadır.

Amerika kıtasında, *American Accounting Association* (AAA) etkindir ve yıllık kongreler yapmaktadır. Gelecek kongre 6-10 Ağustos 2011 tarihlerinde Colorado'da yapılacaktır. Kongre içine çeşitli konferanslar konulmaktadır, *Conference on teaching and learning in Accounting* gibi. 2011'deki 109 uncu kongre olacaktır.

Doğu'da en etkin toplantılar Avustralya ve Yeni Zelanda tarafından yapılmaktadır. *Accounting and Finance Association of Australia and New Zealand* (AFAANZ). Bu kuruluş 50. yılını kutlamaktadır. Ve bu vesile ile 3-5 Temmuz 2011 tarihlerinde Yeni Zelanda'da kongre yapılması programlanmıştır.

Aynı coğrafyada (Avustralya ve Yeni Zelanda) bir başka etkinlik *Assian –Pacific Conference International Accounting Issues* tarafından yapılmakta olup, yıllık toplantıların 22 ncisi 7-11 Kasım 2010 tarihlerinde Avustralya'da yapılacaktır.

Asya'da tek aktivite *Assian Academic Accounting Association* adı ile yapılmakta olup, bu organizasyonun yıllık toplantılarından onuncusu 2009 yılında Türkiye'de Kadir Has Üniversitesi tarafından yapılmıştır. 11. Kongrenin 28 Kasım- 1 Aralık 2010 tarihlerinde Tayland'da yapılacağı anlaşılmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan *Academy of Accounting Historians*'in dört yılda bir (2000-2008 yılları arasında iki yılda bir yapılmıştır) yapılan dünya kongrelerinin onikincisi 2008 yılında MUFAD tarafından İstanbul'da yapılmıştır. Bu kongrenin onüçüncüsü 17-19 Temmuz 2012 tarihlerinde İngiltere, Newcastle'da yapılacaktır. 14. Kongre'nin ise 2016 yılında İtalya'da yapılması kararlaştırılmıştır. Bu dört yıllık kongrelerin arasında araştırma konferansları yapılmaktadır. 2010 Yılındaki konferans Yeni Zelanda'da yapılmıştır.

Bu açıklamalar göstermektedir ki, Avrupa, Kuzey Amerika ve Avustralya - Yeni Zelanda üç grup olarak etkin ve sürekli aktiviteler içindedir. Asya'da ise, on yıllık bir geçmişe sahip yaygın bir uygulama söz konusudur.

Afrika bu aktivitelerin henüz dışındadır ve gelişme başka ülkelerin aktivitelerine katılma biçiminde, Nijerya ve Kuzey Afrika ülkelerinde (Mısır, Libya, Tunus, Cezayir ve Fas) görülmektedir. Afrika bir yana bırakılırsa, dünya üzerinde geriye üç bölge kalmaktadır.

Bunlardan ilki Güney Amerika'dır. Bu bölge çok derin bir kayıt kültürüne sahip olmasına ve müzik, spor vb gibi konularda çağdaş gelişmeler göstermesine karşın, biraz da ABD'nin siyasi sorunlara dayalı engellemesi nedeni ile, muhasebe ile ilgili etkin aktiviteler yapılamamaktadır.

İkinci bölge Güneydoğu Asya'dır. Çin yeni açılım içindedir. Tayland, Singapur, Birmanya, Vietnam gibi ülkelerin birlikte hareket etme becerileri henüz sahneye çıkmış değildir. Japonya bu coğrafyadan ayrı hareket etmekte ve batı ülkeleri ile birlikte aktiviteler yapmaktadır. Batı ülkelerinin kimi önemli toplantılarına da, Türkiye gibi, ev sahipliği yapmaktadır. Nasıl ki, Rusya batı ülkeleri ve özellikle Avrupa

ile birlikte hareket etmeye çaba göstermektedir. Japonya'da ABD destekli olarak batı ülkeleri ile birlikte hareket etmektedir.

Üçüncü bölge Ortadoğu'dur. Türkiye laik, demokratik ve ekonomik yapısı ile bu bölgenin öncüsü konumundadır. Bu öncülüğün verdiği avantaj ile bölgede aktiviteler de öncülük yapmak zorunluluğundadır. Birinci ve ikinci BMAC'leri bu öncülüğün meyveleri olarak görmek olanağı vardır. Bu aktiviteler Balkanlar ve Ortadoğu ülkeleri olarak başlamak zorunluluğu vardı. Çünkü Ortadoğu'nun henüz harekete geçmeye hazır olmayan ülkeleri ile daha dinamik yapıdaki Balkan ülkelerini dengelemek gereği ortada idi. Bu incelemenin daha sonraki bölümlerindeki açıklamalardan görüleceği üzere, Balkan ülkeleri giderek bu coğrafyadan kopmakta ve Avrupa Birliği üyeliğinin verdiği avantaj ile aktivitelerinde Batı Avrupa ile bütünleşmektedir. Türkiye, Makedonya, Arnavutluk, Bosna Hersek (henüz açılım gösterememekte) gibi ülkeleri bir süre daha etkinliklerine çekebilir. Bu durum, Türkiye'nin, bu aktivitelerde gelecekte Ortadoğu ülkeleri ile işbirliği içinde olmak zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Ortadoğu'nun siyasi karmaşa içinde bulunması, etnik yapı farklılıkları göstermesi, dışa açılma güçlükleri içinde olması ve henüz kültürel düzeyinin bu etkinliklere katılmaya fazla elverişli bulunmaması gibi olumsuzluklara rağmen, ülke sayısının çokluğu ve Kuzey Afrika ülkeleri ve bir de Nijerya gibi ekonomik kalkınma gösteren ülkelerle ilişkilerin geliştirilme olanağı geleceğe olumlu etkide bulunabilecektir.

Bu açıklamalar, Güney Amerika, Güneydoğu Asya ve Ortadoğu olarak üç bölgenin içinde Ortadoğu ülkeleri aktivitelerinin, Türkiye'nin öncülüğünde, öne çıktığı ve öteki iki bölgeden daha ileri

düzeyde aktivitelere sahip olduğu görülmektedir. BMAC'ler bunun örneğini oluşturmaktadır.

Bu açıklamalardan sonra MUFAD'ın dünya kongresi ve bölgesel aktiviteleri çeşitli açılardan ele alınarak değerlendirilebilir.

3. MUFAD'ın Uluslararası Aktivitelere Katılım

MUFAD'ın 2007-2010 yılları arasında üç uluslararası aktivitesi aşağıda sıralanmıştır :

- 7-9 Mart 2007 – Edirne- Balkanlar Uluslararası Muhasebe ve Denetim Konferansı (1.BMAC), Trakya Üniversitesi ile birlikte.

-24-27 Temmuz 2008- İstanbul- 12. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi (12.WCAH), Marmara ve Afyon Kocatepe Üniversiteleri ile birlikte.

- 15-18 Eylül 2010 – İstanbul- 2. Balkanlar ve Ortadoğu Ülkeleri Denetim ve Muhasebe Tarihi Konferansı (2.BMAC), Trakya Üniversitesi ile birlikte.

Bu üç uluslararası aktiviteye, Balkanlar ve Ortadoğu ülkeleri ve öteki ülkelerin katılımcı sayıları ve Türkiye'den katılımlar aşağıdaki gibi olmuştur.

Tablo 1: MUFAD etkinliklerine Katılan Ülke Sayısı ve Katılımcı Sayısı

Aktivite Adı	Balkan-Ortadoğu		Öteki Ülkeler		Türkiye	Toplam	
	Ülke	Katılımcı	Ülke	Katılımcı	Katılımcı	Ülke	Katılımcı
1. BMAC	6	70	3	10	165	10	245
12.WCAH	17	89	36	166	315	54	570
2.BMAC	22	82	14	62	327	37	471

Not: Bu bilgiler sırası ile Ek 6, Ek 7 ve Ek 1'den alınmıştır.

Bu tablodaki verilerle ilgili açıklamalar üzerinde aşağıda durulmuştur.

- Tablonun ilk kolonunda yer alan 1. BMAC'deki 6 ülkenin biri Ortadoğu'dan, kalanları Balkanlar'dandır. 12. WCAH'daki 17 ülkenin 9'u Ortadoğu'dan, kalanı Balkanlar'dandır. 2. BMAC'deki 22 ülkenin 15'i Ortadoğu'dan, kalanı Balkanlar'dandır. Görüldüğü gibi Türkiye aktivitelerine katılım Ortadoğu ülkelerine kaymaktadır. Bu tasnifte Ortaasya ülkeleri Ortadoğu ülkeleri arasında gösterilmiştir.

- Tablonun ikinci kolonunda yer alan katılımcı sayıları açısından ise, 1. BMAC'nin 70 katılımcısı içinde Ortadoğu'dan sadece üç kişi vardır. 12.WCAH'ya katılan 80 kişinin 24'ü Ortadoğu'dan

gelmiştir. 2. BMAC'ye katılan 82 kişinin içinde Ortadoğu'dan gelenlerin sayısı ise 50'dir. Ülke sayısındaki artışa uygun olarak Ortadoğu'dan gelenlerin sayısı da artış göstermektedir.

- Aktivitelere katılan toplam ülke sayısı içinde, 2. BMAC'de Ortadoğu ülkelerinin payı %40, katılan yabancı sayısı içinde bu bölgenin payı %35'dir. Bütün bu sayısal değerlendirmeler Ortadoğu ülkeleri ana dayanak alınarak Türkiye'de uluslararası aktiviteler yapılabileceğini göstermektedir.

- MUFAD'ın aktivitelerine Balkan ülkelerinin ilgisinin giderek azaldığı, Romanya'nın durumu ele alınarak incelenebilir. MUFAD ekipleri 2007-2010 yılları arasın-

da Romanya'nın uluslararası aktivitelerine dört kez katılmışlardır. Hepsinde de Türk delegasyonu Romanyacı katılımcıların ardından ikinci sırada yer almıştır. Ve iki ülke delegeleri arasında tarihten de destek alan büyük bir yakınlık doğmuş ve Türklerle ilişkileri, onların Latin ırkından olmaları dolayısı ile Fransa ile önem verdikleri ilişkilerinin önüne geçmiştir.

Ancak Romanyalılar, Avrupa Birliği ile hızlı bir entegrasyona girmişler ve son 2009 ve 2010 yıllarındaki uluslararası aktivitelerinin açılışlarında AB bayrağını ve AB marşını kullanmışlardır. Bu gösterilerin *European Accounting Association*'ın aktivitelerinde dahi yer almadığını belirtmek uygun olacaktır.

Romanyalılar 2007 yılında 1. BMAC'ye bir otobüs ile 40 kişi halinde gelmişlerdir. 12. WCAH'ya Romanya 31 kişi ile katılmıştır. 2. BMAC'ye Romanya'nın katılımı sadece 8 kişi olmuştur. Bulgaristan'ın durumu daha farklı değildir.

2. BMAC'de düzenlenen *Bulgaristan Kayıt Kültürü Özel Oturumu*'na bildiri göndermişler, 6 kişi kayıt yaptırmış, fakat çok fazla geçerli olmayan nedenlerle sadece iki kişi gelmiş ve fevkalade özenle hazırlanan özel oturum yapılamamıştır. Ama Romanya özel oturumu yapılabilmıştır. Bunda Bulgarların Romanyalılar kadar uluslararası deneyime sahip olmalarının da payı vardır.

- Burada değinilmesi gereken bir başka husus da 2. BMAC'ye 161 yabancıların kayıt yaptırmaları, ancak bunlardan 144 kişinin gelmiş olmasıdır. Nijerya'dan çok sayıda kişi (yedi kişi), vize güçlükleri nedeniyle (Nijerya'ya dönmeyerek Türkiye'de kalmak istemeleri kuşkusıyla vize işlemleri yavaş ve güç olmaktadır) gelememiştir. İran'da genç akademisyenlerden (bir

kişi) askerlik yapmadığı için ülkesinden çıkamamıştır. Bulgaristan'dan özel oturumları için bildiri düzenleyip gelemeyenlerin sayısı 4'dür. Hırvatistan'dan kayıt yaptırdığı halde bir neden göstermeden gelemeyenler 3 kişidir. ABD'den okullarından destek alamayan iki akademisyen kayıt yaptırdıkları halde gelememişlerdir. Endonezya'dan özet göndererek bildiri sunmak isteyen bir akademisyen bildirisini yetiştiremediği için programdan çıkarılmıştır.

- Bunların dışında Nepal, Moğolistan, Libya, Fildişi Sahili, Polonya gibi ülkelerden katılımcı olarak, yaklaşık yirmi kişi gelmek istemişler de çeşitli nedenlerle bunların gelmeleri mümkün olamamıştır. Bu arada belirtmek gerekir ki, Kazakistan, Türkmenistan, Afganistan ve Gürcistan'ı temsil eden kişiler Türkiye'de bu ülkelerin lisans üstü eğitim yapan delegelerinden oluşmuştur.

- MUFAD aktivitelerinin kuşkusuz en büyük destekçisi Türkler olmuştur. Başta üniversitelerde görev yapan öğretim üye ve yardımcılar gelmektedir. Daha sonra meslek odaları hem maddi katkı ve hem de yüksek seviyede katılım sağlamışlardır. Kamu kurumlarının katılımcıları da giderek önemli seviyelere çıkmıştır. Bu destekler sayesinde son iki aktivitede Türkiye'den katılımcı sayısı 300'ün altına düşmemiştir.

4. MUFAD'ın Uluslararası Aktivitelere Sunulan Bildiriler

MUFAD'ın yukarıda belirtilen üç uluslararası aktivitesine bildiri ile katılan ülkeler ve bu ülkelerin delegelerinin sundukları bildiri sayıları üzerinde de aşağıda durulmuştur.

Tablo 2: MUFAD Etkinliklerine Bildiri ile Katılan Ülke Sayısı ve Bildiri Sayısı

Aktivite Adı	Balkan-Ortadoğu		Öteki Ülkeler		Türkiye	Toplam	
	Ülke	Katılımcı	Ülke	Katılımcı	Katılımcı	Ülke	Katılımcı
1. BMAC	6	46	2	2	42	9	90
12.WCAH	16	45	30	105	88	47	238
2.BMAC	15	46	11	43	96	27	185

Not: Bu tablodaki veriler sırası ile Ek 6, Ek 8 ve Ek 2'den alınmıştır.

Bu tablodaki veriler ile ilgili açıklamalar aşağıdadır.

- 1. BMAC'ye katılım yoğun olarak Balkan ülkelerinden olmuştur. Bildirilerin büyük bölümü de bu ülkelerden gelmiştir. Balkan ülkelerinden gelen bildirilerin sayısı 41'dir. Bildiri sunan altı ülkenin beşi Balkan ülkesidir. Bunlar arasında Romanya'nın 26 bildirisi, Bulgaristan'ın 11 bildirisi yer almaktadır. Ortadoğu'dan Suudi Arabistan 5 bildiri ile katılmıştır. Konferansın Edirne'de yapılması ve Balkanlar adının öne çıkması bu sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Balkanlar ve Ortadoğu dışında iki ülke (İngiltere ve Avusturya) konferansa katılmış olup, bu iki ülkeden birer bildiri sunulmuştur. Yine Türkiye'nin yüksek sayıda bildirisi olmuş ve Türk delegeleri 42 bildiri ile konferansa katılmışlardır. Türk delegeleri sadece Türkiye'de yapılan uluslararası aktivitelere değil, dünyanın bir çok yerinde yapılan aktivitelere çok sayıda bildiri ile katılmakta olup, bu açıdan Türkiye, Balkanlar ve Ortadoğu'nun en gelişmiş ve bilimsel çalışmalarını en ileri düzeyde olan ülkesidir.

- 12. WCAH, MUFAD'ın Balkanlar ve Ortadoğu'dan gerek katılımcı olarak ve gerekse bildiri ile yüksek seviyede talep ile karşılaştığı ilk büyük organizasyon olmuştur. Sadece muhasebe tarihi konusu ele alınmasına rağmen, bu coğrafyadan yüksek seviyede ilgi ile karşılaşılmıştır. Balkanlar ve Ortadoğu'dan bildiri veren ülke sayısı 16'dır ve bu sayı bildiri gönde-

ren toplam 47 ülkenin %34'ünü oluşturmaktadır. 16 Ülke içinde Ortadoğu (Orta Asya dahil) ülkelerinin sayısı 8'dir.

Balkanlar ve Ortadoğu ülkelerinden sunulan bildiri sayısı 45 olup, yabancı ülkelere sunulan toplam 150 bildiri içindeki payı %30'dur. 45 Bildirinin 12'si Ortadoğu ülkelerinden gelmiştir. Kalan 33 bildiri Balkan ülkelerinden verilmiştir. Bu dengesizliğe Romanya'dan 20 bildiri sunulmuş olması neden olmuştur. 1. BMAC'ye 26 bildiri sunan Romanya delegeleri, 12. WCAH'ya 20 bildiri sunmuşlar, 2. BMAC'ye ise bu ülkeden sunulan bildiri sayısı 8'de kalmıştır. Daha önce de belirtildiği gibi, bu durum, Romanya'nın aktivitelerini Avrupa Birliğine yönelik olarak gerçekleştirmeye başlamasının sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

12. WCAH'ya Türk akademisyen ve araştırmacılarının katılımı, her zamanki gibi, yüksek seviyede gerçekleşmiş ve Türk delegelerinin verdiği bildiri sayısı toplam bildirilerin %37,3'ünü oluşturmuştur.

12. WCAH, Ortadoğu ülkelerine dönük MUFAD çalışmalarının en büyük başarılı organizasyonu olmuş ve Ortadoğu'da, başta Mısır olmak üzere bir çok ülkedeki meslektaşlar ile ilişki kurulması sağlanmıştır. Ve bir başka husus da, Orta Asya Türki Cumhuriyetleri ile ilişkilerin bu konferans dolayısı ile kurulmaya başlanmış olmasıdır. Ancak bu Cumhuriyetler, başta yabancı dil olmak üzere bildiri dü-

zenleme bilgisine ve uluslararası aktivite kültürüne sahip değillerdir.

Uluslararası aktivite kültürü açısından sıralamak gerekirse, bölgede Türkiye'nin yüksek bilgi ve deneyime sahip olduğu, Balkanlar'ın hızlı gelişme içinde bulunduğu, Ortadoğu ülkelerinin açılım gösterme isteklerinin dikkati çektiği, Orta Asya ülkelerinin ise bu aktivitelerle henüz tanışma dönemini yaşadıkları anlaşılmaktadır.

- 2.BMAC, önceki iki aktiviteye göre farklı bir yapı içinde oluşmuştur. Bölgesel bir konferans olduğu için Balkanlar ve Ortadoğu dışı ülkelerin sayısı ve bu ülkelerden gelen bildiri sayısı, 12. WCAH'nın üçte biri düzeyinde kalmıştır. Ancak Balkanlar ve Ortadoğu' dan bildiri gönderen ülke sayısı ve bildiri sayısı, 12.WCAH düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu son iki aktivite aşağıdaki gibi karşılaştırılabilir.

Tablo 3: 12.WCAH ve 2.BMAC'ye Balkanlar ve Ortadoğu'dan Bildiri Sunan Ülkeler ve Bildiri Sayıları

Bölge	12.WCAH		2. BMAC	
	Ülke	Bildiri	Ülke	Bildiri
Balkanlar	8	33	7	28
Ortadoğu	8	12	8	18
Toplam	16	45	15	46

Not: Bu tablodaki bilgiler Ek 8 ve Ek 2'den alınmıştır.

Bu tablodaki veriler üzerinde aşağıda durulmuştur.

- Bildiri veren Balkan ülkeleri sayısı 2. BMAC'de azalmıştır. Bildiri sayısı da azalmıştır. Ancak 12. WCAH'ya Romanya'dan 20 bildiri sunulmuşken, bu bildiri sayısı 2. BMAC'de 8'e düşmüştür. Bu durum her iki aktiviteye sunulan Balkan ülkeleri bildirilerinin ülkeler arasında 2. BMAC'de daha dengeli dağıldığını göstermektedir. Buna rağmen Balkanlar'dan gelen bildirilerde azalma eğilimi dikkati çekmektedir.

- Ortadoğu (Orta Asya'dan 12. WCAH'ya gelen bir bildiri vardır, bu bölgeden 2. BMAC'ye gelen bildiri olmamıştır) dan bildiri veren ülke sayısı aynı kalmasına rağmen, gelen bildiri sayısında %50 artış vardır. Bu durum Ortadoğu ülkelerinin uluslararası aktivitelere açılım arzusunda olduklarını ve Türkiye'nin bu bölge ülkeleri ile uluslararası aktiviteleri-

nin gelecekte daha etkin bir konuma gelebileceğini göstermektedir.

5. Türkiye'den Sunulan Bildiriler

Türkiye'de yüksek öğretim kurumlarının Anadolu ve Trakya'ya yaygınlaşmasının sonucu olarak muhasebe ve finansman öğretim üye ve yardımcılarının sayısı tahminen bini geçmiş durumdadır. Bu büyük bir sayıdır ve zamanla kaliteli bir şekilde bilimsel çalışmaların artış göstereceğinin işaretlerini taşımaktadır.

2.BMAC'ye Türkiye'den sunulan bildiri sayısı 96'dır. Bu bildirilerin 77'si üniversitelerden gelmiştir. Ek 4'de ki bilgilerden görüleceği üzere, bu bildirilerin hazırlanmasına 45 üniversiteden 119 akademisyen katılmıştır (aynı üniversiteden bildiri üzerinde yer alan ikinci ve üçüncü isimler bu sayıya dahil değildir, ama başka üniversiteden katılan akademisyenler dahildir). Esasen üniversitelerden konferansa kaydını yaptıranların sayısı 226'dır. Bu sayı-

lar, Türkiye'nin bilimsel çalışmalarda ulaştığı önemli seviyeyi ortaya koymaktadır.

2. BMAC'ye Türkiye'den üniversiteler dışında sunulan bildiri sayısı 19'dur. Bu bildirilerin 7'si meslek odaları tarafından sunulmuştur. Sekiz bildiri kamu kuruluşları (Maliye Bakanlığı, SPK, Merkez Bankası gibi) tarafından ve kalan 4 bildiri de çeşitli kişi ve özel kuruluşlar tarafından konferansa getirilmiş ve sunulmuştur.

Konferansa sunulan bütün bildirimler hakem heyetinden geçmiştir. Türk bildirimlerinin tamamını yabancı dil açısından ayrıca bir İngiliz danışman kontrol etmiştir.

Konferansa gönderilen bildiri ve özet sayısı 210 dolayında olmuştur. Bunlardan 185'i konferansta sunulacak duruma getirilebilmiştir. Bundan önceki uluslararası aktivitelerde olduğu gibi, özellikle Balkanlar, Ortadoğu ve Türkiye'den gelen bildirimler üzerinde tek tek durulmuş ; hakem heyetinin ve yabancı dil kontrolünü yapan uzmanın yardımı ile aksayan yönleri düzeltilmeye çalışılmıştır. Kimi özet ve bildirimler üç-dört kez bildiriye düzenleyen ile konferans merkezi arasında gidip gelmiştir.

6. Konferans Dolayısı ile Açılan Sergi ve Standlar

Konferansın yapıldığı binada sergiler için ayrılan üç yüz metrekarelik alanda, eski kayıt makine ve donanımları, baskı makineleri, kalem-hokka gibi yazı araçları, Osmanlı dönemi muhasebe defterlerine ait özel hazırlanmış laminantlar, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait madeni ve kağıt paralar, pullar ve ressam muhasebe akademisyenlerinin ticaret kültürüne ait tablolarının sergilendiğini belirtmek gerekmektedir.

Stand alanında ise, üniversitelerin, meslek odalarının tanıtım standlarına yer verilmiştir. Bu alanda, konferansa bildiri gönderen, ancak konferansa gelemeyen vefat eden Rusya Petersburg Üniversitesi öğretim üyesi ve dünyanın önemli muhasebe tarihçilerinden Prof. Yaroslav Sokolov'a ait hazırlanan özel standın da yer aldığını belirtmek uygun olacaktır.

Bunların yanında konferans için hazırlanan Osmanlı Muhasebe kataloğundan da söz etmek uygun olacaktır. Osmanlı'da beş yüz yıl boyunca devlet muhasebesinde kullanılan Merdiven Yönteminden nasıl yararlandığını ve bu yöntemin kullanım yerlerini gösteren kataloğun konferansta dağıtımının yapıldığını da belirtmek gerekmektedir.

6. Sonuç

MUFAD, 2007-2010 yılları arasında, kimi üniversitelerin destek ve katkıları ile üç uluslararası aktivite düzenlemiştir. Bu aktivitelerden ilki Edirne'de Balkan ülkelerine dönük olarak gerçekleştirilmiştir. İkincisi dünya muhasebe tarihi kongresi olarak yapılmıştır. Sonuncusu da 2010 yılında İstanbul'un kültür başkenti olarak belirlenmesi dolayısı ile 2.Balkanlar ve Ortadoğu Ülkeleri Denetim ve Muhasebe Tarihi adıyla organize edilmiştir. Ortadoğu, dünya üzerinde aynı düzeyde üç bölgeden birisidir. Öteki iki bölgeden birisi Güney Amerika, öteki de Güney Doğu Asya'dır. Bu iki bölgede bu tür etkinlikler fazla değildir. Dolayısı ile bu etkinlikler ile Ortadoğu öne çıkmış durumdadır.

MUFAD'ın gerçekleştirdiği bu üç etkinlikte Balkan ülkelerinin giderek daha az yer aldıkları göze çarpmaktadır. Bunun nedeni, Balkanlardaki ülkelerin Avrupa Birliği'ne üye olmalarından sonra faaliyetlerini bu birliğe yönelik olarak yapmaya

başlamalarıdır. Makedonya, Arnavutluk gibi kimi ülkelerin, tarihi kökenleri de göz önünde tutarak, Türkiye ile halen işbirliği içinde olmaya devam ettikleri görülmektedir. Bundan sonraki etkinliklerin, ağırlıklı olarak, Ortadoğu ve açılımlarından sonuç aldıkları ölçüde Orta Asya ülkeleri ile yapılabileceği anlaşılmaktadır.

2.Balkanlar ve Ortadoğu Ülkeleri Denetim ve Muhasebe Tarihi Konferansı (2.BMAC), birçok hususta belirleyici olmuştur. Bunların başında, hem katılan üye sayısı, hem katılımcı sayısı ve hem de konferansta sunulan bildiri sayısı açısından Balkan ülkelerinin beklenenin altında ilgi göstermelerine karşın, Ortadoğu ülkelerinin ilgisinde gözlenebilen gelişmelerin yaşanmış olmasıdır. 2. BMAC’de ilkler gündeme getirilmiş, isteyen ülkeler için özel kayıt kültürü oturumları yapılmış; programa Türkiye’de ilk kez işletme tarihi paneli konulmuş; konferansa katılan çeşitli ülkelerin eğitimcileri uluslararası muhasebe eğitimi deneyimlerini, programa konulan bu konudaki sempozyumda bildiriler vererek paylaşmışlardır. Bir başka yenilik de, son on- beş yıldır dünya gündeminde yer alan yolsuzluk ve ekonomik krizlerde muhasebenin eksiklerini tespit etmeye yönelik 20’yi aşkın bildirinin tartışıldığı sempozyuma konferansta yer verilmesi olmuştur.

MUFAD’ın bu etkinlikleri, Türkiye’de sayısı bine ulaşan muhasebe ve işletme finansı öğretim üye ve yardımcılarının büyük destekleri ile yapılmaktadır. 45 Üniversitenin akademisyenleri bu konferansa gelerek, bildiri sunarak büyük katkıda bulunmuşlardır.

Kaynaklar

2nd Balkans and Middle East Countries Conference on Auditing and Accounting History (2.BMAC), September 15-18, 2010, Edirne- Turkey, Program and Abstract . 2010 İstanbul.

Conference Daily News Turquoise, 16 September 2010, İstanbul.

Conference Daily News Turquoise, 17 September 2010, İstanbul.

Conference Daily News Turquoise, 18 September 2010, İstanbul.

1st Balkan Countries International Conference on Accounting and Auditing, Program and Abstract, March 8-9, 2007, Edirne- Turkey. 2007, İstanbul.

1st Balkan Countries International Conference on Accounting and Auditing, Papers, March 8-9, 2007, Edirne – Turkey. İstanbul, 2007.

12th World Congress of Accounting Historians (WCAH), Program and Abstract, July 20-24, 2008, İstanbul- Turkey. İstanbul, 2008.

12th World Congress of Accounting Historians (WCAH), Congress Proceedings, July 20-24, 2008, İstanbul- Turkey. İstanbul 2008.

EK 1: 2 BMAC'ye Katılan Ülkeler ve Katılımcı Sayıları

Sıra	Ülke Adı	Katılımcı Sayısı	Sıra	Ülke Adı	Katılımcı Sayısı
1	Afganistan	2	1	ABD	6
2	Arnavutluk	6	2	Almanya	2
3	Azerbaycan	4	3	Estonya	4
4	Bulgaristan	2	4	Fransa	3
5	Filistin	1	5	Japonya	5
6	Hindistan	6	6	İngiltere	4
7	Hırvatistan	5	7	İspanya	9
8	İran	5	8	İtalya	4
9	Gürcistan	1	9	Malezya	1
10	Kazakistan	1	10	Meksika	1
11	KKTC	7	11	Nijerya	6
12	Kuveyt	1	12	Portekiz	1
13	Makedonya	7	13	Rusya	10
14	Mısır	6	14	Ukrayna	6
15	Özbekistan	5		Toplam	62
16	Pakistan	1		Türkiye	327
17	Romanya	8		Yabancı Ülkeler	144
18	Sırbistan	2		Genel Toplam	471
19	Suudi Arabistan	3			
20	Tacikistan	6			
21	Türkmenistan	1			
22	Yunanistan	2			
	Toplam	82			

EK 2: 2. BMAC'de Sunulması Kabul Edilen Bildirilerin Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra	Ülke Adı	Bildiri Sayısı
1	Arnavutluk	6
2	Azerbaycan	1
3	Bulgaristan	5
4	Estonya	2
5	Filistin	1
6	Fransa	2
7	Hırvatistan	2
8	İngiltere	3
9	İran	4
10	İspanya	3
11	İtalya	3
12	Japonya	2
13	KKTC	1
14	Makedonya	4
15	Meksika	2
16	Mısır	6
17	Nijerya	4
18	Özbekistan	2
19	Pakistan	1
20	Portekiz	1

21	Romanya	8
22	Rusya	12
23	Sırbistan	2
24	Suudi Arabistan	2
25	Ukrayna	6
	Toplam	89
26	Türkiye	96
	Toplam	185

EK 3: 2. BMAC'ye Katılan SMMM ve YMM Odaları

Oda Adı	Katılan Sayısı
İstanbul SMMM Odası	15
Bilecik SMMM Odası	5
Bursa SMMM Odası	13
Denizli SMMM Odası	2
Kayseri SMMM Odası	2
Muğla SMMM Odası	3
Ordu SMMM Odası	3
Toplam	43
İstanbul YMM Odası	13
Genel Toplam	58

EK 4: Bildirilerde Adları Bulunan Türkiye Üniversiteleri Akademisyenleri

Sıra	Üniversite Adı	Yazar
1	Adıyaman Üniversitesi	2
2	Afyon Kocatepe üniversitesi	1
3	Ahi Evran Üniversitesi	1
4	Akdeniz Üniversitesi	1
5	Aksaray Üniversitesi	1
6	Anadolu Üniversitesi	9
7	Ankara Üniversitesi	1
8	Bahçeşehir Üniversitesi	2
9	Balıkesir Üniversitesi	7
10	Beykent Üniversitesi	3
11	Bilecik Üniversitesi	5
12	Cumhuriyet Üniversitesi	2
13	Çanakkale Onsekiz Mart Üni.	2
14	Dokuz Eylül Üniversitesi	8
15	Dumlupınar Üniversitesi	1
16	Ege Üniversitesi	1
17	Erciyes Üniversitesi	1
18	Gazi Üniversitesi	5
19	Gaziantep Üniversitesi	6
20	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	2
21	Giresun Üniversitesi	1
22	Hitit Üniversitesi	1
23	İstanbul Ticaret Üniversitesi	2
24	İstanbul Üniversitesi	8
25	İzmir Ekonomi Üniversitesi	1
26	Kafkas Üniversitesi	1
27	Kahraman Maraş Sütcü İmam Üni.	1
28	Karadeniz Teknik Üniversitesi	2
29	Karamanoğlu Mehmetbey Üni.	2
30	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	2
31	Marmara Üniversitesi	9
32	Mehmet Akif Arsoy Üniversitesi	1
33	Mersin Üniversitesi	2
34	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1
35	Muğla Üniversitesi	2
36	Mustafa Kemal Üniversitesi	3
37	Nevşehir Üniversitesi	1
38	Okan Üniversitesi	3
39	Sakarya Üniversitesi	1
40	Selçuk Üniversitesi	1
41	Trakya Üniversitesi	4
42	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üni.	1
43	Uludağ Üniversitesi	6
44	Yaşar Üniversitesi	1
45	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1
	Toplam	119

Not: Bildiri üzerinde aynı üniversiteden birden çok isim varsa, tek isim, tek bildiri kabul edilmiştir. Bildiri üzerinde iki ayrı üniversiteden isim varsa her iki üniversiteye bildiri sayısal olarak kayıt edilmiştir.

EK 5: 2. BMAC'ye Bildiri Veren Türk Kamu Kuruluşları ve Meslek Odaları

Sıra	Kurum Adı	Bildiri Sayısı
1	Maliye Bakanlığı	5
2	Türk Petrolleri	1
3	Dünya Ticaret Merkezi	1
4	TC Merkez Bankası	1
5	Sermaye Piyasası Kurulu	1
6	Baker Tilly Güreli YMM	1
7	Çimento Grup İzmir	1
	Ara Toplam	12
1	TÜRMOB	1
2	İstanbul YMM Odası	1
3	İstanbul SMMM Odası	1
4	Denizli SMMM Odası	1
5	Kocaeli SMMM Odası	1
6	Kayseri SMMM Odası	1
7	Ordu SMMM Odası	1
	Genel Toplam	19

EK 7: 12. WCAH'ya -2008 İstanbul- Katılan Ülkeler ve Katılımcı Sayıları

Sıra	Ülke Adı	Katılımcı Sayısı
1	Arnavutluk	1
2	Bosna Hersek	4
3	Bulgaristan	2
4	Hırvatistan	3
5	İran	6
6	KKTC	12
7	Kırgızistan	1
8	Kuveyt	1
9	Makedonya	8
10	Mısır	1
11	Moğolistan	2
12	Romanya	31
13	Sırbistan	3
14	Suudi Arabistan	3
15	Ürdün	5
16	Tacikistan	5
17	Yunanistan	1
	Toplam	89
	Türkiye	315
	Toplam	404
	Kalan 36 Ülkeden Katılanlar	166
	Genel Toplam	570

EK 8: 12.WCAH'ya – 2008 İstanbul- Sunulan Bildirilerin Ülkeler İtibarıyla Dağılımı

EK 6: 1.BMAC'de -2007 Edirne- Sunulan Bildirilerin Ülkeler İtibarı ile Sayıları

Sıra	Ülke Adı	Bildiri Sayısı
1	Avusturya	1
2	Bulgaristan	11
3	İngiltere	1
4	Makedonya	1
5	Romanya	26
6	Sırbistan	1
7	Suudi Arabistan	5
8	Yunanistan	2
	Toplam	48
9	Türkiye	42
	Genel Toplam	90

Sıra	Ülke Adı	Bildiri Sayısı
1	Arnavutluk	1
2	Bosna Hersek	2
3	Bulgaristan	1
4	Hırvatistan	1
5	İran	3
6	KKTC	2
7	Kırgızistan	1
8	Kuveyt	1
9	Makedonya	3
10	Mogolistan	1
11	Romanya	20
12	Sırbistan	4
13	Suudi Arabistan	2
14	Ürdün	1
	Toplam	43
	Türkiye	88
	Toplam	131
	Kalan 32 ülkenin bildirimleri	107
	Genel Toplam	238

Not: Konferansa 245 kişi katılmış olup, yurt dışından katılanlar sayısı 80 dolayında olmuştur.